

**UTENOS DAUNIŠKIO GIMNAZIJOS
SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO
TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Utenos Dauniškio gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo įgyvendinimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

2. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

3. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką gimnazijoje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklaunami ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas gimnazijoje susijęs su emocine mokinių, gimnazijos darbuotojų, tėvų (rūpintojų) gerove, jų tarpusavio santykiais.

4. Intervencijos tikslas - gimnazijos vadovo, pavaduotojų ugdymui, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų gimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, švietimo pagalbos priemonių teikimą.

5. Tvarkos aprašas nustato prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos kūrimą gimnazijoje.

6. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

6.1. į patyčias ir smurtą būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

6.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas gimnazijos darbuotojas, pastebėjęs ar įtaręs smurtą ar patyčias, privalo nedelsdamas reaguoti ir jas stabdyti;

6.3. veiksmy turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

7. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta: mokinių prieš mokinius; gimnazijos darbuotojų prieš mokinius; mokinių prieš gimnazijos darbuotojus; gimnazijos darbuotojų prieš kitus tos gimnazijos darbuotojus; mokinių tėvų (rūpintojų) prieš mokinius, gimnazijos darbuotojus.

8. Visi gimnazijos bendruomenės nariai supažindinami su šiuo Tvarkos aprašu. Pedagogai, kiti darbuotojai ir mokiniai supažindinami pasirašytinai, tėvai (rūpintojai) supažindinami žodžiu,

susirinkimų metu. Mokiniai ir jų tėvus (rūpintojus) su šiuo Tvarkos aprašu supažindina klasių vadovai. Pedagogus ir kitus gimnazijos darbuotojus supažindina gimnazijos vadovas.

9. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

9.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos).

9.2. **patyčių formos:**

9.2.1. **žodinės patyčios:** pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

9.2.2. **fizinės patyčios:** mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, stumdymas, turtinė žala ir kt.;

9.2.3. **socialinės patyčios:** socialinė izoliacija (kai keli ar daugiau mokinių susitaria nedraugauti, nekalbėti, išmesti iš grupės, tyčia atskirti), gandų, melagingos informacijos skleidimas ir kt.;

9.2.4. **kibernetinės patyčios** – patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijoms ir (ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui tai gali būti: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

9.3. **patyčias patiriantis** – mokinys ar suaugęs, iš kurio yra tyčiojama;

9.4. **besityčiojantysis** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

9.5. **smurtas** – veikimu ir neveikimu daromas tiesioginis ir netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių patiriama žala ir pavojus gyvybei, sveikatai, raidai;

9.6. **patyčių stebėtojas** – mokinys arba suaugęs, matantis ar žinantis apie patyčias;

9.7. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis gimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (rūpintojų)) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

9.8. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui – įtraukiant mokinių tėvus (rūpintojus);

9.9. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos gimnazijoje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

9.10. **vykdymo grupė** – rūpinasi saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu gimnazijoje, įgyvendina smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą, (toliau – Priemonių planas) vykdo stebėseną;

9.11. **gimnazijos darbuotojai** – pedagogai ir nepedagoginiai darbuotojai.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

10. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi gimnazijos vadovas, gimnazijos Vykdyto grupė, klasių vadovai, o ją vykdo visi gimnazijos bendruomenės nariai.

11. **Gimnazijos vadovas** atsako už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo gimnazijoje tvarkos aprašo įgyvendinimą gimnazijoje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką. Gimnazijos vadovas įsakymu patvirtina Tvarkos aprašą.

12. **Vykdyto grupė** atsako už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių plano (toliau – Priemonių planas) parengimą, koordinavimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei. Taip pat saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimą gimnazijoje.

13. **Siekdama užtikrinti pozityvų mikroklimatą gimnazijoje Vykdyto grupė:**

13.1. kartą per mokslo metus vykdo apklausą apie gimnazijos bendruomenės narių tarpusavio santykius, mokymo(si) aplinkos saugumą, identifikuoja aktualias problemas;

13.2. pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytą Priemonių planą;

13.3. kartą per mokslo metus analizuoja Priemonių plano pasiektus rezultatus, sėkmės veiksnius ir trukdžius, numato galimybes tobulinti priemones, teikia siūlymus gimnazijos vadovui.

14. **Klasių vadovai** ugdo mokinių socialines ir emocines kompetencijas:

14.1. gimnazijos klasių vadovai nuosekliai ir reguliariai ugdo mokinių socialines ir emocines kompetencijas: savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo. Vykdo smurto ir patyčių prevenciją: organizuoja diskusijas, prevencinius / šviečiamuosius pokalbius ir kt.

15. **Gimnazijos pedagogai** ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

15.1. pedagogai patyčių ir smurto prevenciją bei socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą vykdo integruodami temas į dalyko turinį.

16. **Mokinių pozityvių vertybių formavimas:**

16.1. mokiniai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų gimnazijos mikroklimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškų dalyvavimas gimnazijos renginiuose, konkursuose, edukacinėse veiklose.

16.2. mokiniai skatinami ir jiems sudaromos galimybės savanorystei, dalyvavimui pilietinėje, socialinėje ir kitose bendruomeninėse veiklose.

17. **Tėvų (rūpintojų) įtraukimas / įsitraukimas.** Mokinių tėvai (rūpintojai) reguliariai informuojami dėl saugios aplinkos gimnazijoje kūrimo, patyčių ir smurto prevencijos, planavimo klausimais. Esant smurto ir patyčių situacijai yra konsultuojami, teikiama, socialinė pedagoginė, psichologinė pagalba.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ TARP MOKINIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

18. **Bet kuris gimnazijos darbuotojas pastebėjęs ar tik įtaręs smurtą ar patyčias, privalo nedelsdamas reaguoti ir jas stabdyti:**

18.1. nedelsdamas įsikiša ir nutraukia bet kokius tokių įtarimų keliančius veiksmus;

18.2. iškilus pavojui mokinio sveikatai ir/ar gyvybei nedelsiant skambina 112 (kviečia Policiją, Greitąją medicininę pagalbą), kreipiasi į kitus pagalbą galinčius suteikti gimnazijos darbuotojus, pvz.: psichologą, socialinį pedagogą, visuomenės sveikatos priežiūros specialistą ir kt.;

18.3. primena mokiniui, kuris tyčiojasi ar smurtauja, mokinio elgesio taisykles;

18.4. apie įtariamą ar įvykusias patyčias ar smurtą nedelsdamas informuoja klasės vadovą. Jam nesant, informuoja socialinį pedagogą arba gimnazijos direktorių arba direktoriaus pavaduotojus ugdymui.

18.5. bendruomenės nariai apie įvykusias patyčias arba smurtą taip pat gali pranešti anonimiškai, spausdami ant aplikacijos „Patyčių dėžutė“, kuri yra gimnazijos elektroninės svetainės puslapyje.

19. Gimnazijos darbuotojo veiksmai įtarus ir/ar pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

19.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsdamas imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

19.2. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

19.3. nedelsdamas informuoja klasės vadovą. Jam nesant, informuoja socialinį pedagogą arba gimnazijos direktorių arba direktoriaus pavaduotojus ugdymui.

20. Sužinoję apie viešą patyčių, kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, ir smurtaujančio, ir smurtą patiriančio **nepilnamečio mokinio tėvai (rūpintojai) privalo**, o kiti asmenys turi teisę apie tai pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

21. **Klasės vadovas, o jam nesant socialinis pedagogas / gimnazijos direktorius/ direktoriaus pavaduotojai ugdymui** gavę pranešimą apie įtariamą ar patiriamą patyčias ar smurtą, kibernetines patyčias skubiai aiškinasi situaciją:

21.1. surenka pirminę informaciją apie patyčių ir smurto dalyvius, patyčių formas, patyčių įrodymus (pvz. nuotraukos, vaizdo, garso įrašai, susirašinėjimo, žinučių įrašai ir kt.), vietą, kurioje jos įvyko, laiką, stebėtojus ir kt.;

21.2. tą pačią dieną užpildo pranešimo apie patyčias formą (2 priedas) ir kartu su įrodymais (jei tokių yra) perduoda socialiniam pedagogui;

21.3. nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, telefono skambučiu informuoja patyčių ar smurto dalyvių tėvus (rūpintojus).

22. **Socialinis pedagogas gavęs pranešimo apie patyčias ar smurtą formą (2 priedas) nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną:**

22.1. įvykį registruoja Patyčių ir smurto atvejų registravimo žurnale (3 priedas);

22.2. kalbasi individualiai su kiekvienu patyčių ar smurto atvejo dalyviu, užpildo formą (4 priedas). Vykdo prevencinį, šviečiamąjį pokalbį, teikia emocinę paramą patyčių dalyviams. Gali kviešti į pokalbį mokinio tėvus (rūpintojus);

22.3. kiekvienam smurto ar patyčių dalyviui kartu su jį lydinčiais tėvais (rūpintojais) nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto ar patyčių faktą momento užtikrina, kad gautų psichologinę pagalbą;

22.4. smurto ar patyčių situacijai kartojantis ar sudėtingėjant, socialinis pedagogas vadovaujasi šios Tvarkos 1 priedu. Kiekvienam smurto ar patyčių dalyviui sudaro individualų pagalbos planą (5 priedas) su kuriuo pasirašytinai supažindina mokinį, jo tėvus (rūpintojus), klasės vadovą, pagalbos mokiniui specialistus;

22.5. informuoja gimnazijos direktorių ir gimnazijos Vaiko gerovės komisiją apie smurto ar patyčių faktą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną.

23. Mokinys, pastebėjęs arba patyręs smurtą ar patyčias:

23.1. nedelsiant praneša apie tai klasės vadovui. Jam nesant, informuoja socialinį pedagogą arba gimnazijos direktorių arba direktoriaus pavaduotojus ugdymui.

24. Mokinio tėvai (rūpintojai) pamatę ar įtarę, kad jų vaikas patiria smurtą ar patyčias:

24.1. nedelsiant praneša apie tai klasės vadovui. Jam nesant, informuoja socialinį pedagogą arba gimnazijos direktorių arba direktoriaus pavaduotojus ugdymui.

25. Gimnazijos direktorius:

25.1. gavęs pranešimą apie smurtą ir/ar patyčias tarp mokinių nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną informuoja Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ir Utenos rajono savivaldybės Vaiko gerovės komisiją.

IV SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ TARP DARBUOTOJŲ IR MOKINIŲ, JŲ TĖVŲ (RŪPINTOJŲ) INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

26. Gimnazijoje taip pat draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma nukreipta:

- gimnazijos darbuotojų prieš mokinius;
- mokinių prieš gimnazijos darbuotojus;
- gimnazijos darbuotojų prieš kitus šios gimnazijos darbuotojus;
- mokinių tėvų (rūpintojų) prieš mokinius ir gimnazijos darbuotojus.

27. Gimnazijos direktorius:

27.1. apie įvykusį smurto faktą, **kai smurtą ir/ar patyčias patiria gimnazijos darbuotojas iš mokinio**, nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša Utenos švietimo centro pedagoginei psichologinei tarnybai dėl psichologinės pagalbos teikimo gimnazijos darbuotojui ir rekomenduoja kreiptis psichologinės pagalbos. Pagalba mokiniui ir jo tėvams (rūpintojams) teikiama vadovaujantis šios Tvarkos 1 priedu.

27.1.1. gimnazijos direktorius imasi priemonių, kad gimnazijos mokiniai, jų tėvai (rūpintojai) turėtų galimybę neatlygintinai gauti psichologinę pagalbą;

27.1.2. gimnazijos darbuotojams psichologinė pagalba neatlygintinai pradedama teikti nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pranešimo apie smurto ir/ar patyčių faktą momento atvykus į Utenos švietimo centro pedagoginę psichologinę tarnybą;

27.1.3. asmuo pastebėjęs ar įtaręs, patyręs smurtą ir/ar patyčias prieš gimnazijos darbuotoją, privalo nedelsdamas informuoti gimnazijos direktorių.

27.2 apie įvykusį smurto ir/ar patyčių faktą, **kai smurtą ir/ar patyčias patiria mokinys iš gimnazijos darbuotojo**, gimnazijos direktorius nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną informuoja Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ir Utenos rajono savivaldybės Vaiko gerovės komisiją;

27.2.1. praneša Utenos švietimo centro pedagoginei psichologinei tarnybai dėl psichologinės pagalbos teikimo gimnazijos darbuotojui ir rekomenduoja kreiptis psichologinės pagalbos. Pagalba mokiniui ir jo tėvams (rūpintojams) teikiama vadovaujantis šios Tvarkos 1 priedu.

27.3. įvykus smurto ir/ar patyčių faktui, **kai smurtauja gimnazijos darbuotojas prieš kitą šios įstaigos darbuotoją**, gimnazijos direktorius imasi veiksmų, numatytų gimnazijos Smurto, priekabiavimo (mobingo) darbo aplinkoje prevencijos politikoje.

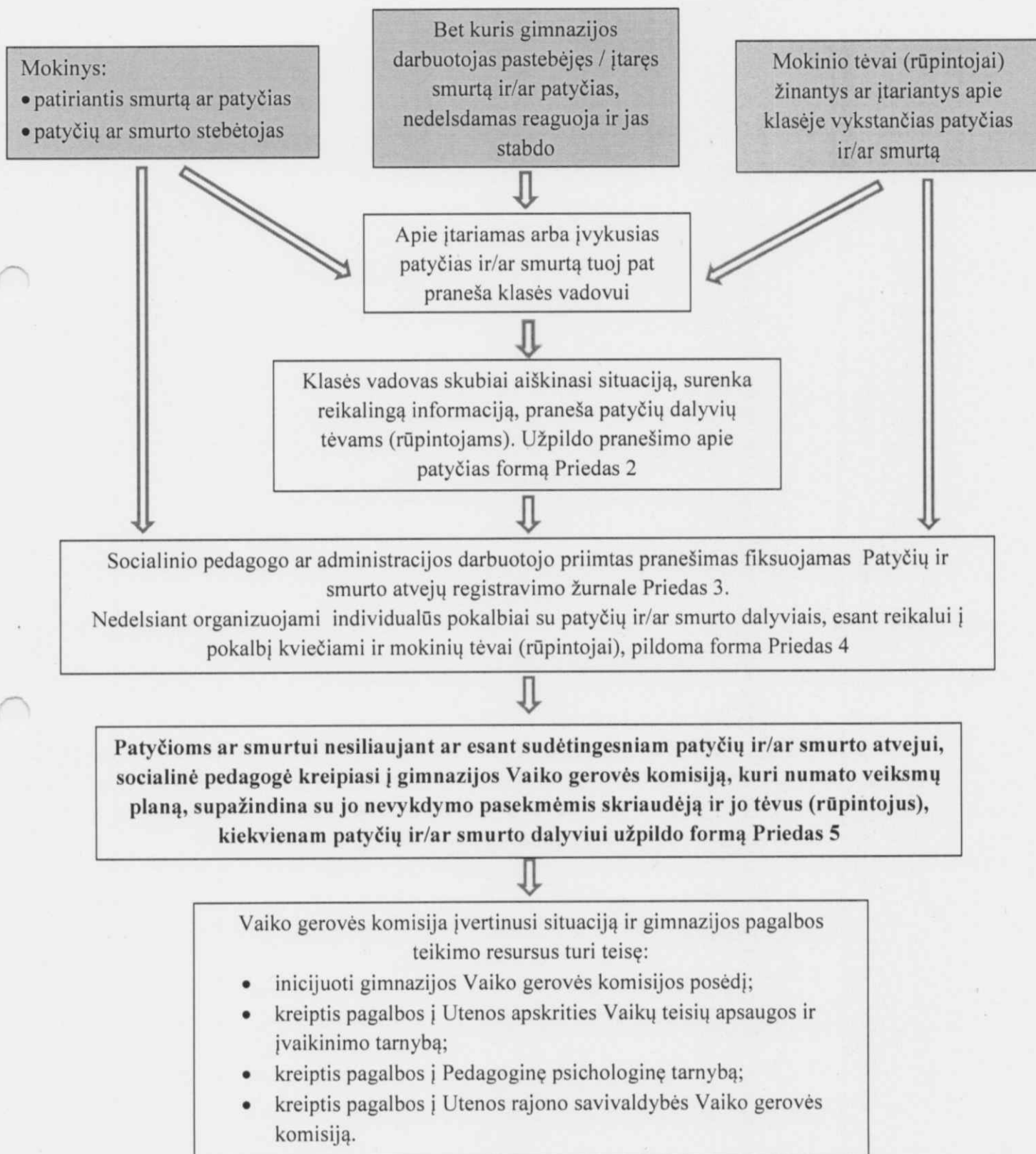
27.4 apie įvykusį smurto ir/ar patyčių faktą **kai smurtauja ir/ar tyčiojasi mokinių tėvai (rūpintojai) prieš mokinius ir/ar gimnazijos darbuotojus**, gimnazijos direktorius atitinkamai informuoja Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą, Utenos rajono savivaldybės Vaiko gerovės komisiją dėl vaiko teisių ir teisėtų interesų pažeidimo, Utenos pedagoginę psichologinę tarnybą dėl psichologinės pagalbos organizavimo gimnazijos darbuotojui.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

28. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

UTENOS DAUNIŠKIO GIMNAZIJOS REAGAVIMO Į SMURTĄ IR/AR PATYČIAS TARP MOKINIŲ VEIKSMŲ PLANAS

UTENOS DAUNIŠKIO GIMNAZIJA
PRANEŠIMAS APIE SMURTĄ IR/AR PATYČIAS

Pranešimo data

Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą ir/ar patyčias:	
Kas pranešė apie smurtą ir/ar patyčias:	
Kada įvyko smurtas ir/ar patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas ir /ar patyčios:	
Kokia smurto ir/ar patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
<ul style="list-style-type: none">• Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);• Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;• Elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.);• Žodinės: pravardžiavimas, žeminimas žodžiais, grasinimai, erzinimas.	
Ar yra žinomas tokio egesio pasikartojamumas:	<ul style="list-style-type: none">• Taip• Ne

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <u>patyrusio smurtą ir/ar patyčias</u> , vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko (-ų), <u>kuris (-ie) patyrė smurtą ir/ar tyčiojosi</u> , vardas, pavardė, amžius, klasė:	
Vaiko (-ų), <u>stebėjusio (-ių) smurtą ir/ar patyčias</u> , vardas, pavardė, amžius, klasė:	

UTENOS DAUNIŠKIO GIMNAZIJA
INDIVIDUALAUS POKALBIO APRAŠYMAS

_____ (data)

Pokalbio dalyvis, jo vaidmuo:

Individualaus pokalbio tikslas:

Individualaus pokalbio aprašas:

Individualaus pokalbio rezultatas:

Individualų pokalbį vedė:

(Vardas Pavardė, parašas)

UTENOS DAUNIŠKIO GIMNAZIJA
PAGALBOS PLANAS

_____ (data)

Pagalbos planas, skirtas: _____

Laikotarpis, per kurį bus įgyvendinamas planas: _____

Kiekvieno plano įgyvendinimo dalyvio įsipareigojimai:

Mokinio: _____

Tėvų (rūpintojų): _____

Klasės vadovo: _____

Pagalbos vaikui specialistų: _____

Vaiko gerovės komisijos: _____

Pagalbos plano dalyviai:

(Vardas Pavardė, parašas)

.....
(Vardas Pavardė, parašas)

.....
(Vardas Pavardė, parašas)

.....
(Vardas Pavardė, parašas)

.....
(Vardas Pavardė, parašas)